

Η τέχνη μου να είμαι εγώ

ΣΤΕΦΑΝΙΑ ΤΣΑΚΙΡΑΚΗ

Copyright για την ελληνική έκδοση
Στεφανία Τσακίρακη
© Εκδόσεις Φυλάτος, © Fylatos Publishing, Θεσσαλονίκη 2022

Συγγραφέας και φωτογράφος: ΣΤΕΦΑΝΙΑ ΤΣΑΚΙΡΑΚΗ

Φιλολογική επιμέλεια: Μαρίνα Βασιλειάδου
Επιμέλεια και συμβουλευτική φωτογραφίας: Βούλα Γκώτη

Επιμέλεια: © Fylatos Publishing
Γραφιστική επιμέλεια: Χρύσα Γκανούδη © Fylatos Publishing

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση τμήματος του παρόντος έργου για λόγους σχολιασμού ή κριτικής. Επιτρέπεται η αναδημοσίευση περιορισμένων τμημάτων για επιστημονικούς λόγους, με υποχρεωτική αναγραφή του τίτλου του έργου, του συγγραφέα, του εκδότη, της σελίδας που αναδημοσιεύεται και της ημερομηνίας έκδοσης. Απαγορεύεται οποιαδήποτε διασκευή, μετάφραση και εκμετάλλευση, χωρίς αναφορά στους συντελεστές του βιβλίου και γραπτή άδεια του εκδότη και του συγγραφέα σύμφωνα με τον νόμο.

© Εκδόσεις Φυλάτος, © Fylatos Publishing
e-mail: contact@fylatos.com
web: www.fylatos.com

ISBN: 978-960-658-120-5

ΣΤΕΦΑΝΙΑ ΤΣΑΚΙΡΑΚΗ

Η τέχνη μου να είμαι εγώ

Εκδόσεις Φυλάτος
Fylatos Publishing
MMXXII

Σημείωμα της συγγραφέως

Αγαπητή αναγνώστρια, αγαπητέ αναγνώστη,

Παίρνω λίγες στιγμές για να μιλήσω πρώτα σ' εσένα. Πριν απ' όλα θέλω να σ' ευχαριστήσω. Τα μάτια σου πιούν το έργο μου και γι' αυτό σου είμαι παντοτινά ευγνώμων.

Έπειτα, οφείλω να παραδεχτώ το ανορθόδοξο της διάταξης που επέλεξα για το βιβλίο «Η τέχνη μου να είμαι εγώ», βάζοντας τον πρόλογο στο τέλος του έργου, μετά μάλιστα και από τον επίλογο. Πίστεψέ με, η επιλογή αυτή δεν έγινε χάριν καινοτομίας.

Αναγνωρίζω πως υπάρχει λόγος που κάποια πράγματα συνηθίζουν να γίνονται μ' έναν συγκεκριμένο τρόπο. Πρόλογος, κυρίως θέμα, επίλογος. Από την άλλη, «Μάθε τους κανόνες σαν επαγγελματίας, ώστε να μπορείς να τους σπάσεις σαν καλλιτέχνης» είχε πει το αιώνιο παιδί της ζωγραφικής, ο Πάμπλο Πικάσο. Επαγγελματίας, καλλιτέχνης – ρόλοι που καθορίζουν το έργο μας ή ακόμη κι εμάς τους ίδιους.

Καθ' όλην τη διάρκεια της δημιουργικής διαδικασίας αναζητούσα κι έπαιζα με την ισορροπία μεταξύ των διάφορων δικών μου ρόλων. Συγγραφέας, μουσειοθεραπεύτρια, βιβλιοθεραπεύτρια, ερασιτέχνης φωτογράφος, γυναίκα, άτομο, παιδί μιας μητέρας, μελλοντική μητέρα. Άλλοτε η μια ιδιότητα έπρεπε να πάρει το πάνω χέρι και άλλοτε κάποια άλλη. Ο χορός της δημιουργίας κυλούσε στον δικό του ρυθμό και επέλεγε κάθε φορά τον οδηγό του.

Ήταν η Θεραπεία μέσω της Τέχνης και των Βιβλίων που μου φανέρωσε τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα ο σκοπός αυτού του έργου, αφήνοντας για το τέλος τον πρόλογο. Επίτρεψέ μου να σου μιλήσω για την προσέγγισή μου περί του βιώματος της τέχνης. Για να μπορέσει κανείς να συνδεθεί βαθιά με ένα καλλιτέχνημα, θα πρέπει να έχει προσωπικό χρόνο μαζί του. Χρόνο απαλλαγμένο και προστατευμένο από πληροφορίες και γνώσεις που αφορούν το γνωστό «τι θέλει να πει ο ποιητής;», καθώς επίσης τον ίδιο τον δημιουργό, τη βιογραφία, την τεχνοτροπία του, ακόμη και, ιδανικά, τον τίτλο που επέλεξε να δώσει στο έργο.

Όλες αυτές, τις χρήσιμες στην ιστορία της τέχνης, πληροφορίες μπορείς να τις φανταστείς σαν φακούς που μπαίνουν μπροστά από τα μάτια μας. Μόνο όταν οι φακοί αυτοί απουσιάζουν, ο θεατής μπορεί να συγκε-

ντρωθεί στο προσωπικό του βίωμα. Να εμπιστευτεί τα μάτια του στη θέαση του έργου, να παρατηρήσει τις σκέψεις, τις αισθήσεις και να βιώσει τα συναισθήματα που γεννιούνται.

As πάρουμε ως παράδειγμα την *Τζοκόντα*. Ποιες λέξεις συνδέονται αυτόματα με τ' όνομά της; Διάσημη. Μόνα Λίζα. Χαμόγελο. Ντα Βίντσι. Διάνοια. Αριστούργημα. Μουσείο του Λούβρου. Ένας ενήλικας, όντας μπροστά σ' αυτόν τον πίνακα ή σε μια ψηφιακή αναπαραγωγή του, θ' αναζητήσει επιβεβαίωση όσων ήδη γνωρίζει. Έτσι λειτουργεί ο ανθρώπινος νους· ψάχνει και βρίσκει τις αποδείξεις όσων γνωρίζει ή πιστεύει, συνειδητά ή ασυνείδητα. Κοιτάζοντας την *Τζοκόντα*, ο ενήλικας θα εστιάσει στο χαμόγελό της, θ' αναζητήσει να θαυμάσει τη μαεστρία του καλλιτέχνη. Πόσο ελεύθερος είναι κανείς τελικά, μπροστά σ' ένα αριστούργημα;

Από την άλλη, το ατίθασο πνεύμα ενός τετράχρονου παιδιού πιθανώς να μην προσέξει καν τα χείλη της γυναίκας. Θα δημιουργήσει μια εντελώς διαφορετική ιστορία, απόλυτα δική του.

Μια τέτοια ιστορία ευελπιστώ να είναι το βιβλίο μου για εσένα. Για τον σκοπό αυτόν, κρατώ τον πρόλογο, ακόμη και την αφιέρωση, για το τέλος, και σε προσκαλώ ν' αντισταθείς στην παρόρμηση που θέλει πιθανώς να λύσει το μυστήριο. Δεν αφορά το τώρα σου το τι θέλω εγώ να πω μέσα από το έργο μου, ούτε τι γέννησε την έμπνευσή του. Αυτό που προέχει είναι τι θα ψιθυρίσει σ' εσένα η εμπειρία αυτού του κειμένου και των εικόνων του.

Τώρα, καταλαβαίνεις εύκολα για ποιον λόγο δεν θα βρεις τίτλους στις φωτογραφίες που ακολουθούν. Αν έπρεπε όμως απαραίτητα να δώσω έναν, θα τις ονόμαζα «Χωρίς _ Τίτλο» κι είναι ανάμεσα στις δυο αυτές λέξεις που βλέπω τον ορίζοντα του δικού σου ταξιδιού. Για να έχεις καλή ρότα, μπορείς να σημειώσεις στον χάρτη σου τέσσερις ερωτήσεις.

Τι βλέπω;
Τι σκέφτομαι;
Τι νιώθω;
Τι αναρωτιέμαι;

Τέσσερις προσκλήσεις να συνδεθείς με τον εαυτό σου και την εμπειρία της στιγμής. Μπορεί να χρειαστείς ένα χαρτί κι ένα μολύβι για συνοδοιπόρους σου. Κάνε αυτή τη διαδρομή τόσο βαθιά και προσωπική όσο εσύ θέλεις, αυτή τη στιγμή, να είναι. Μην προσπαθήσεις να νιώσεις κάτι, αυτός είναι ο σίγουρος τρόπος αποσύνδεσης από τον εαυτό σου. Αγκάλιασε το πολύ, εξίσου και το τίποτα.

Παρατήρησε την εμπειρία σου.
Συγκεντρώσου σ' εσένα.

Κρατάς στα χέρια σου ένα ανοικτό βιβλίο. Νιώθεις την υφή του χαρτιού. Ίσως το δεξί σου χέρι είναι ήδη έτοιμο να γυρίσει το φύλλο στην επόμενη σελίδα. Αναπνέεις. Ο θώρακας κι η κοιλιά σου συμμετέχουν στην κίνηση. Το σώμα σου διατηρεί τη θέση που επέλεξες να έχει και σου στέλνει διάφορα μηνύματα μέσα από ευχάριστες ή δυσάρεστες αισθήσεις. Ο νους σου, ίσως έχει πετάξει μακριά αρκετές φορές ως τώρα κι έχει επιστρέψει άλλες τόσες. Τα συναισθήματά σου, επηρεασμένα από το τώρα και το σήμερα. Τι βλέπεις αυτή τη στιγμή; Τι σκέφτεσαι; Τι νιώθεις; Τι αναρωτιέσαι;

Είσαι εδώ, τώρα• και για όσο επιλέξεις εσύ να είσαι, κάν' το να αξίζει...

Στεφανία Τσακιράκη

Ένα γράμμα προς κάθε μητέρα
Ένα βιβλίο προς κάθε παιδί μιας μητέρας

Το γράμμα

Θέλω να μιλήσω σ' εσένα Μητέρα.
Όπου, όποτε, όπως και όποια κι αν είσαι.

Σ' εσένα που αγαπάς να είσαι μητέρα,
μα και σ' εσένα που το μισείς.

Εσένα που σε γεμίζει,
εσένα που σε αδειάζει.
Εσένα που αληθινά είσαι,
κι εσένα που δεν είσαι παρά μονάχα τίτλος της.

Θέλω να μιλήσω σ' εσένα
που με τον δικό σου τρόπο,
απλώς είσαι Μητέρα.

Εσένα που η ζωή σου αλλάζει, γιατί αποφάσισα κι εγώ
να ζήσω μια δική μου.

Εσένα που είσαι η ίδια η ζωή,
είτε για μια στιγμή, όταν μου τη χαρίζεις,
είτε για μια αιωνιότητα.

Μα πώς να χωρέσω την ολότητα σου μέσα σε λίγες μόνο λέξεις;
Πώς να τολμήσω να μιλήσω μέσα από το στόμα όλων των παιδιών μιας Μητέρας;
Πώς να συγκεντρώσω τις αμέτρητες υπάρξεις που ακούν στο όνομά σου;

Θα μιλήσω σ' εσένα, που είσαι κάθε μια από εκείνες.
Θα σου μιλήσω για μένα, που είμαι κομμάτι τους
και κομμάτι δικό σου.

Κομμάτι που το χεμίζεις, μέσα από τις πέντε αισθήσεις μου,
με στιγμές από εκείνες που γίνονται αιώνιες και χαράζονται βαθιά...

...από το εύπλαστο παιδικό μου είναι...

...μέχρι το ενήλικο τώρα.

Musée d'Orsay, Paris,
Παρίσι

Θέλω να μιλήσω σ' εσένα
που είσαι μυρωδιά μανούλας.

Χρώματα γλυκά σαν μπισκότα. Ζεστά σαν τις σούπες σου που κάνουν
καλό, και τα φαγητά σου που μεγαλώνουν. Απαλές ευωδιές σαν τα
φρεσκοπλυμένα ρούχα και τις κουβέντες σου. Και πάντοτε: «Εφαγες;
Να σου φτιάξω κάτι να φας;» Και άλλοτε: «Γιατί δεν τρως; Έχεις
κάτι;» Και αν τύχει κι έχω κάτι οι μέρες σου σκοτεινιάζουν, μα
προσπαθείς να φανείς φωτεινή και να γίνεις φάρος για να με οδηγήσεις
και πάλι στη χαρά, στη ζωή, στο νόημα.

Θέλω να μιλήσω σ' εσένα που είσαι
πότε γεύση γλυκιά σαν ευτυχία, και πότε αλμυρή σαν ελευθερία.

Σ' εσένα που δεν λες να φορέσεις μια ζωή που δεν σου ταιριάζει,
κι ας χωράει στους πολλούς. Εσένα που επιβάλλεις στον εαυτό σου
να τολμήσει αυτό που ζει να το θέλει, κι αυτό που θέλει να το
ζει. Και ας μη μυρίζεις πια «μανούλα». Και ας είναι ο κόπος, ο
ιδρώτας, το τσιγάρο το άρωμά σου. Εσένα που δε συμβιβάζεσαι ούτε
καν για μένα. Και έτσι έρχεται η ώρα που με κερνάς ανασφάλειες,
δάκρυα, πόνο, απογοήτευση, ενώ περίμενα φράουλες με ζάχαρη.

Musée d'Orsay, Paris, Παρίσι

Θέλω να μιλήσω σ' εσένα
που είσαι άκουσμα ηχηρό σαν βέλος.

Που ανάμεσα σ' εμένα και στους στόχους σου επιλέγεις,
με κάθε κόστος, να ανήκεις και στα δύο. Εσένα που τα θέλω
σου είναι απλώς έκφραση του ποια είσαι, και οι κραυγές των
προσπαθειών σου είναι πιο δυνατές από τα σ' αγαπώ. Εσένα που
εύχεσαι να κοιμηθώ νωρίς για να συμμαζέψεις πρώτα το σπίτι, τις
υποχρεώσεις και έπειτα τον εαυτό σου. Να πάρεις δυνάμεις για ένα
ακόμη αύριο. Εσένα που χτίζεις μια ζωή στο ύψος των ονείρων σου
κι ανεβαίνουμε μαζί το μονοπάτι, βήμα βήμα.

Musée Rodin,
Παρίσι